

Erilaiset kunnat ja kaupungit maakunnan vahvuutena

27.9.2019 Pohjois-Savo

Jaana Halonen
[@halonenjaana](#)

27.9.2019

- Kehityksen suunta
- Elinvoima ja hyvinvointi
- Erilaiset kunnat
- Millainen on hyvä kotikunta?
- Brändi/hokuttelevuus
- Kutistuvat kunnat ja kuntastrategiat
- Maakunnan vahvuudet

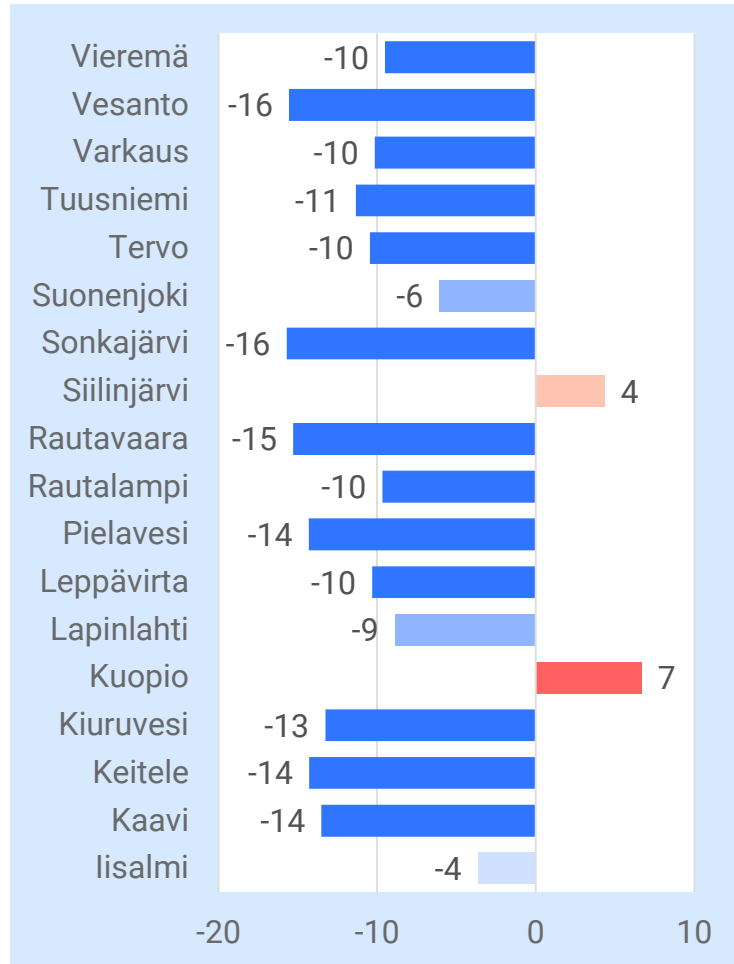
Kehityksen suunta

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Väestönkehitys 2008 – 2018

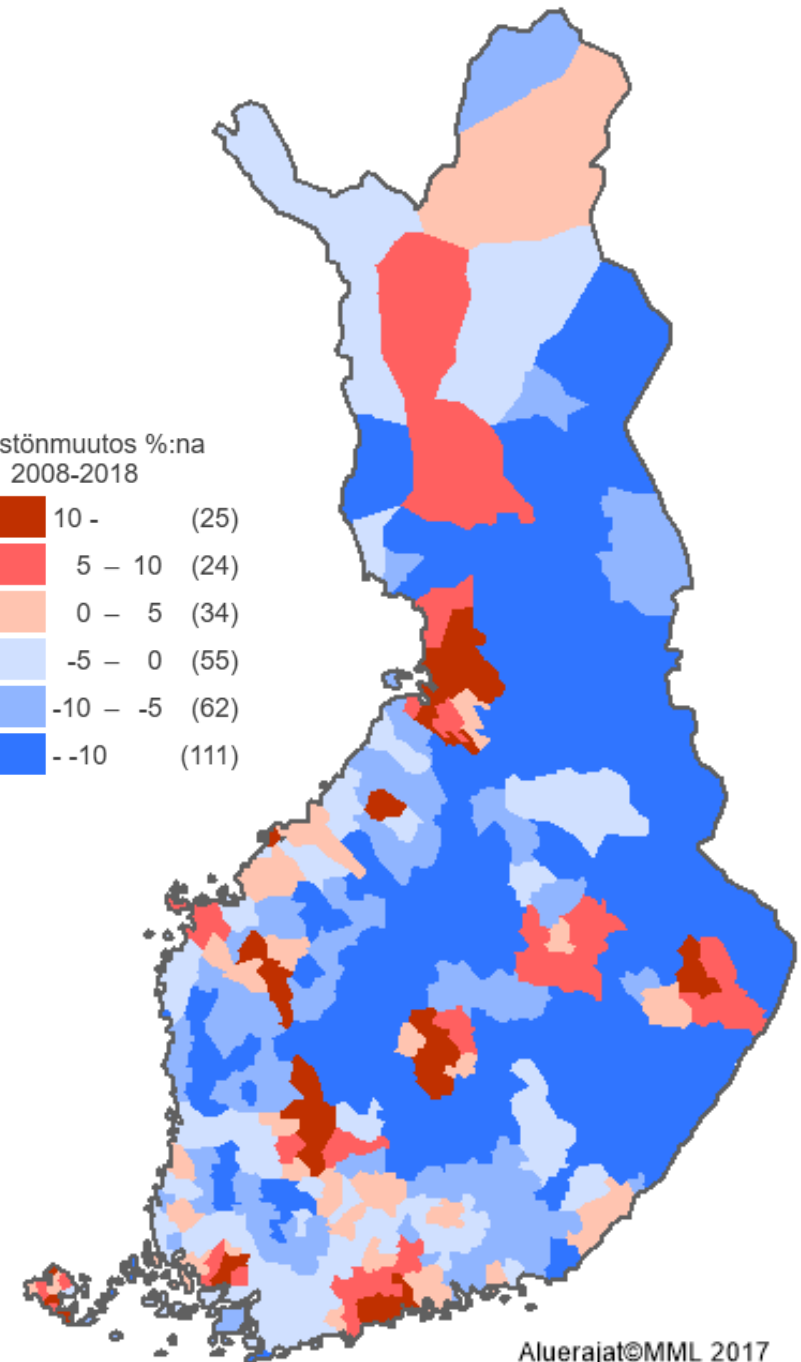
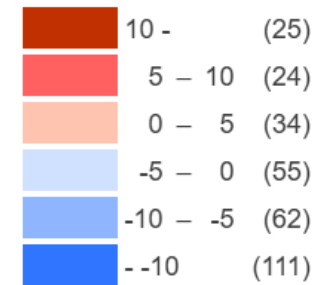
Koko maassa väestö kasvoi 10 vuoden aikajaksolla
vajaat **200 000** eli **3,6 %**.

Valtaosa kunnista (**228 kuntaa/73 %**) menetti väestöään.

Lähde: Tilastokeskus

Väestönmuutos %:na
2008-2018

undet

Pohjois-Savon ennuste

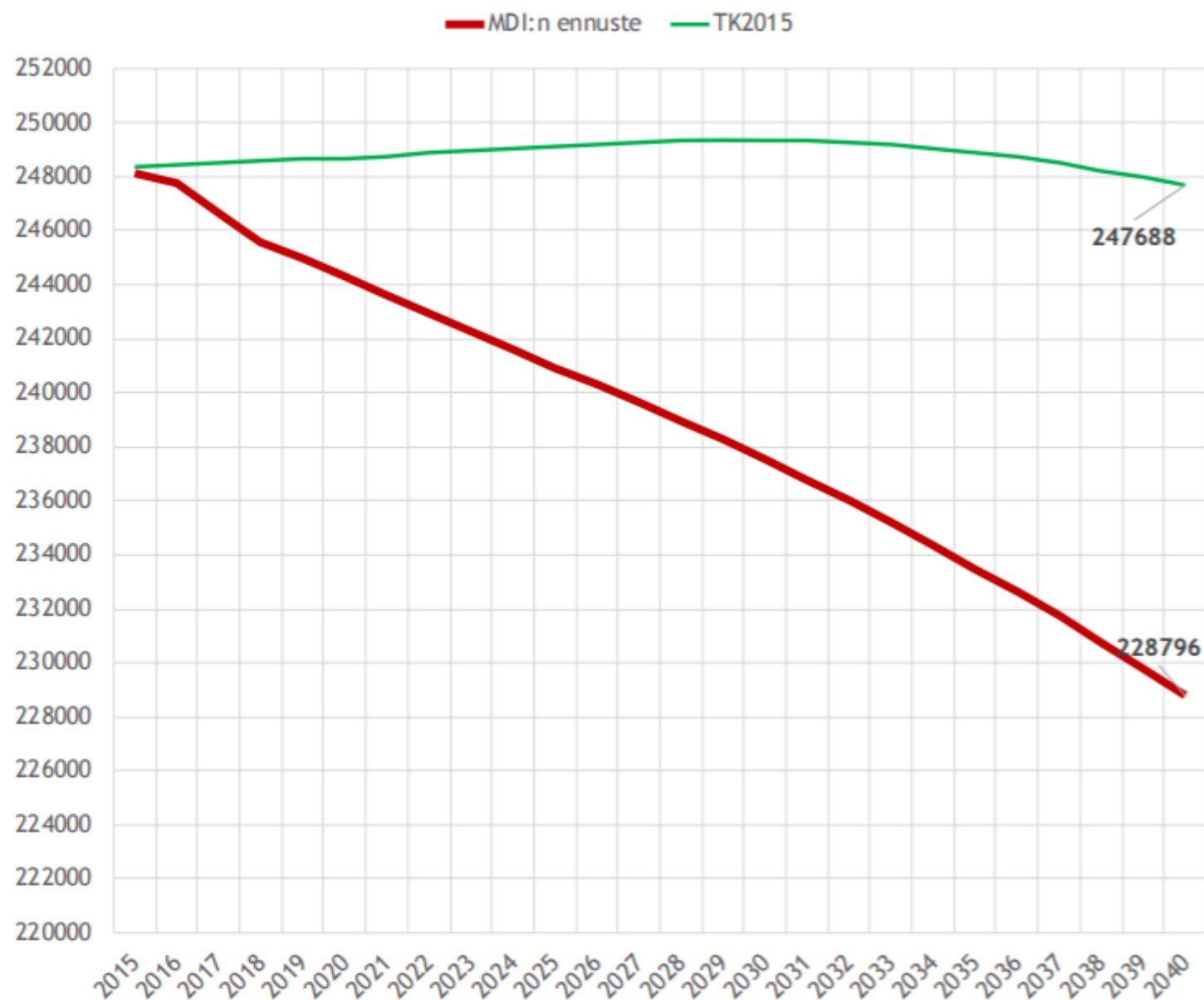
MDI:n ennusteen mukaan Pohjois-Savon maakunnan väkiluku vähenee vuosien 2018-2040 aikana:

- -16 806 asukkaalla
- -6,8 prosentilla

Ennusteen perusteella Pohjois-Savossa asuu yhteensä **228 796 asukasta** vuonna 2040.

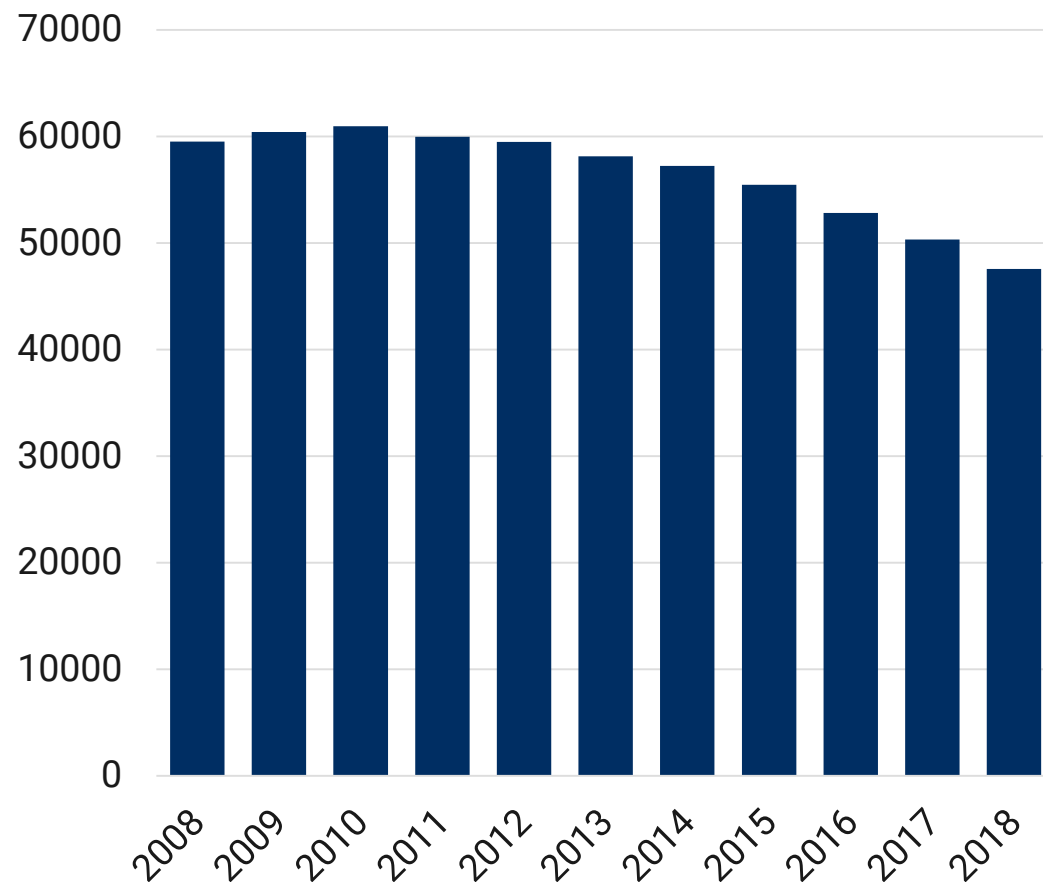
MDI:n ennusteen mukaan Pohjois-Savossa väestönkehitys jää huomattavasti Tilastokeskuksen vuoden 2015 ennustetta **6,5 prosenttia** heikommaksi.

Heikentynyt ennustettu väestönkehitys perustuu laskeneeseen syntyvyyteen sekä kasvaneisiin muuttotappioihin.

Suomeen syntyi ennätysvähän lapsia vuonna 2018

46 600 lasta

Lähde: Tilastokeskus

4

kuntaa, joissa yksi tai ei yhtään syntynyttä

13

kuntaa, joissa alle 5 syntynyttä

109

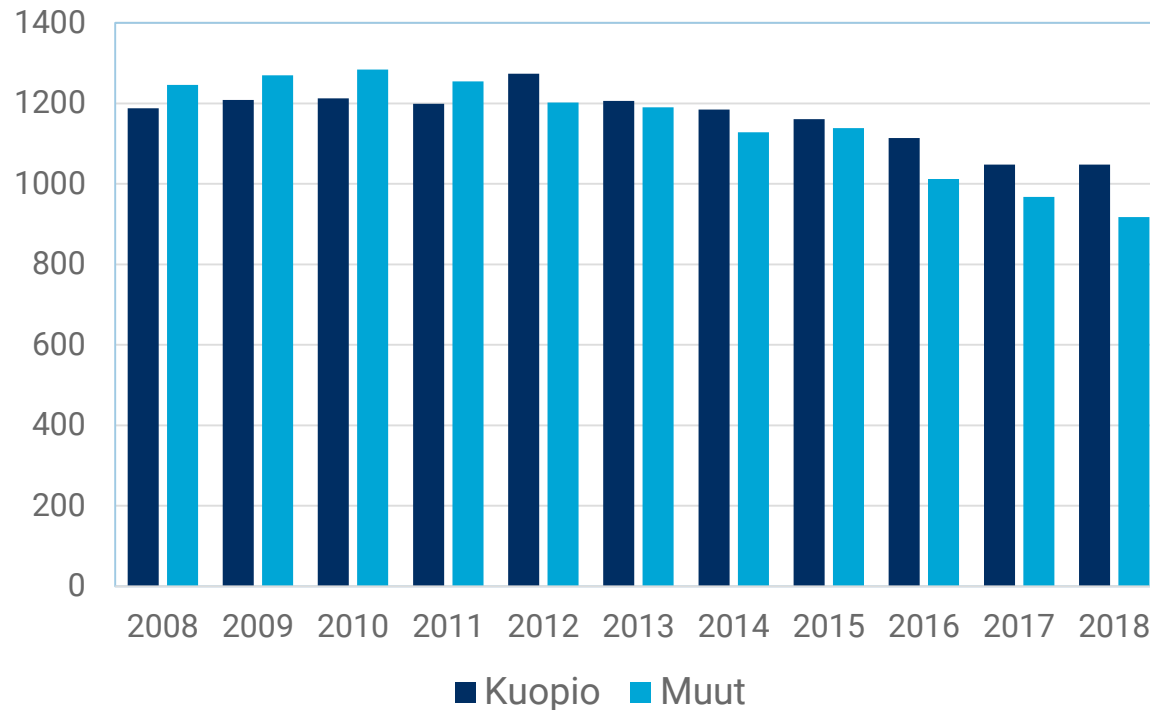
kuntaa, joissa alle 25 syntynyttä

86

kuntaa, joissa vähintään 100 syntynyttä vuonna 2018

Vuonna 2018 Pohjois-Savossa syntyi 1966 lasta

**4 % kaikista Suomessa syntyneistä
Yli puolet syntyneistä Kuopiossa**

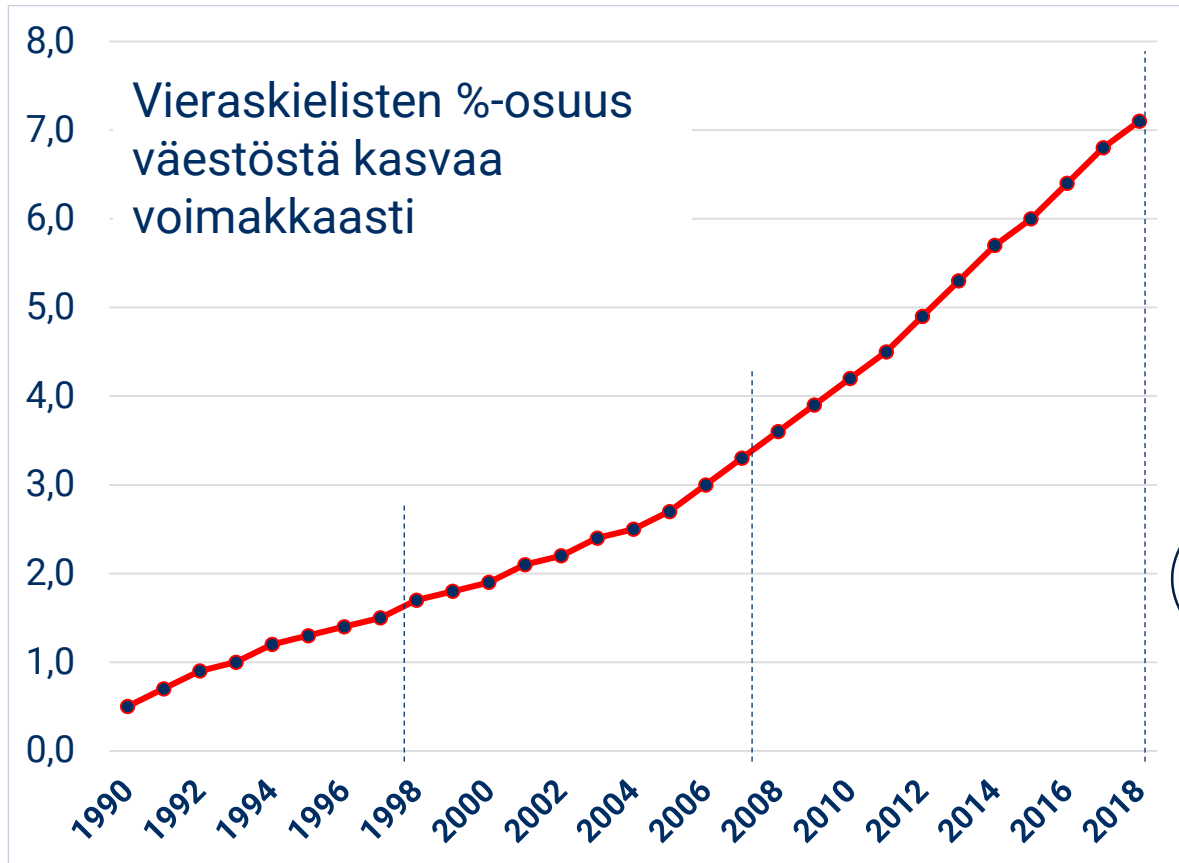
Syntyneet kunnittain 2008 ja 2018

	2008	2018		2008	2018
Kuopio	1188	1048	Pielavesi	44	32
Siilinjärvi	241	218	Sonkajärvi	46	19
Iisalmi	223	171	Rautalampi	24	17
Varkaus	201	124	Keitele	15	16
Leppävirta	89	66	Kaavi	26	13
Kiuruvesi	73	65	Tervo	4	11
Lapinlahti	111	64	Tuusniemi	17	9
Suonenjoki	71	48	Vesanto	16	6
Vieremä	31	35	Rautavaara	14	4

Lähde: Tilastokeskus

Vieraskielisten osuus väestöstä

Vuonna 2018 lähes **400 000** vieraskielistä,
2008 noin **200 000**, 1998 vajaa **100 000**

Lähde: Tilastokeskus

Vieraskielisten %-osuus kunnittain

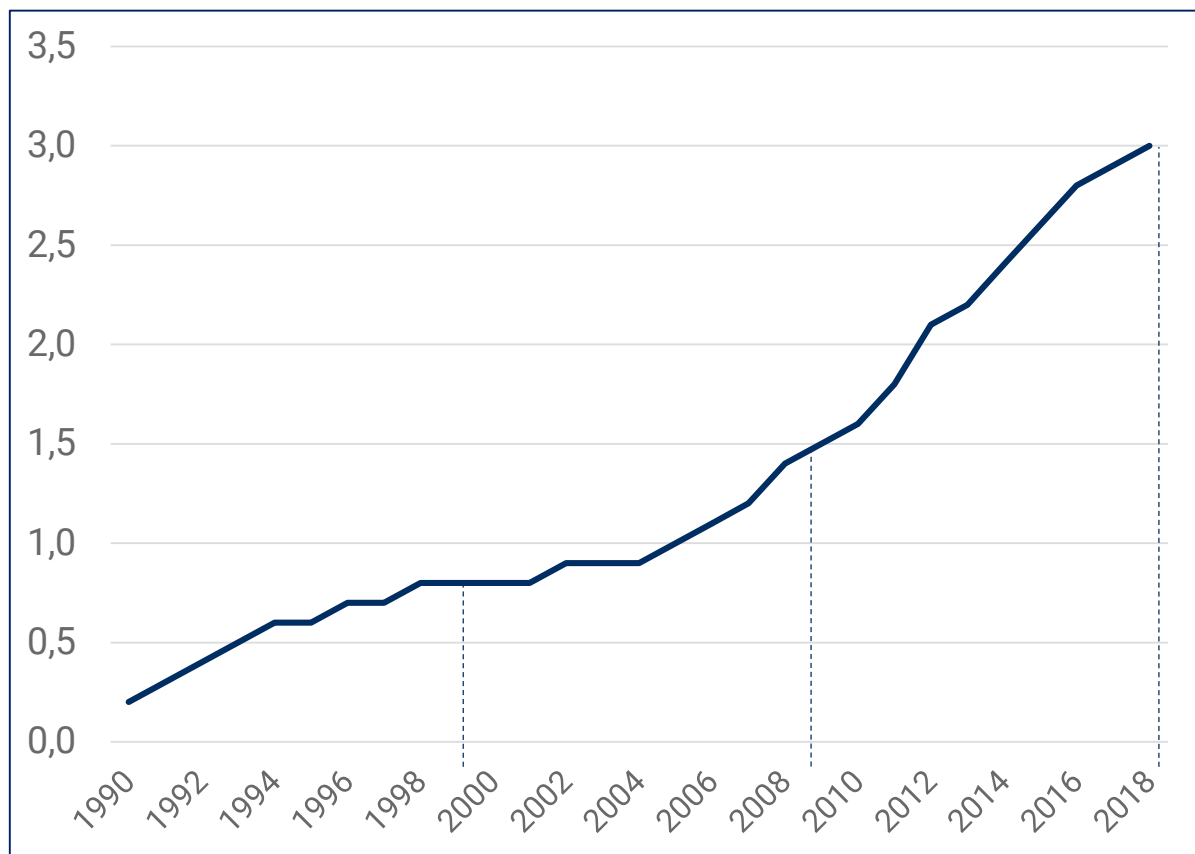
6 -	(41)
4,5 - 5,9	(26)
3 - 4,49	(55)
1,5 - 2,9	(120)
alle 1,5	(69)

Maahanmuutto keskittyy suurimpiin kaupunkeihin ja kasvukeskuksiin.

2030-luvulla Suomen väestönkasvu on pitkälti nettomaahanmuuton varassa.

Vieraskielisten osuus väestöstä Pohjois-Savossa

Vuonna 2018 **7 400** vieraskielistä,
2008 noin **3 500**, 1998 noin **2 000**

Pienelle kunnalle
maahanmuutto voi olla
mahdollisuus
vahvistaa
väestöpohjaa ja
elinvoimaa.

2030-luvulla
väestönkasvu tulee
olemaan pitkälti
nettomaahanmuuton
varassa.

Vieraskieliset kunnittain 2008 ja 2018

	2008	2018		2008	2018
Kuopio	285	4 685	Rautalampi	5	97
Varkaus	58	659	Pielavesi	5	76
Iisalmi	51	593	Kaavi	0	62
Siilinjärvi	23	284	Tuusniemi	1	43
Lapinlahti	12	178	Keitele	1	38
Leppävirta	21	175	Sonkajärvi	3	36
Suonenjoki	4	169	Vesanto	1	33
Vieremä	1	114	Tervo	3	25
Kiuruvesi	18	99	Rautavaara	3	18

Väestön keski-ikä kunnittain v. 2018

TOP 5 koko maassa

Alhaisimmat:		Korkeimmat:	
Liminka	31,9	Sottunga	57,4
Tyrnävä	34,1	Kuhmoinen	55,7
Luoto	34,1	Luhanka	55,6
Lumijoki	36,8	Puumala	55,3
Kempele	37,5	Sysmä	54,9

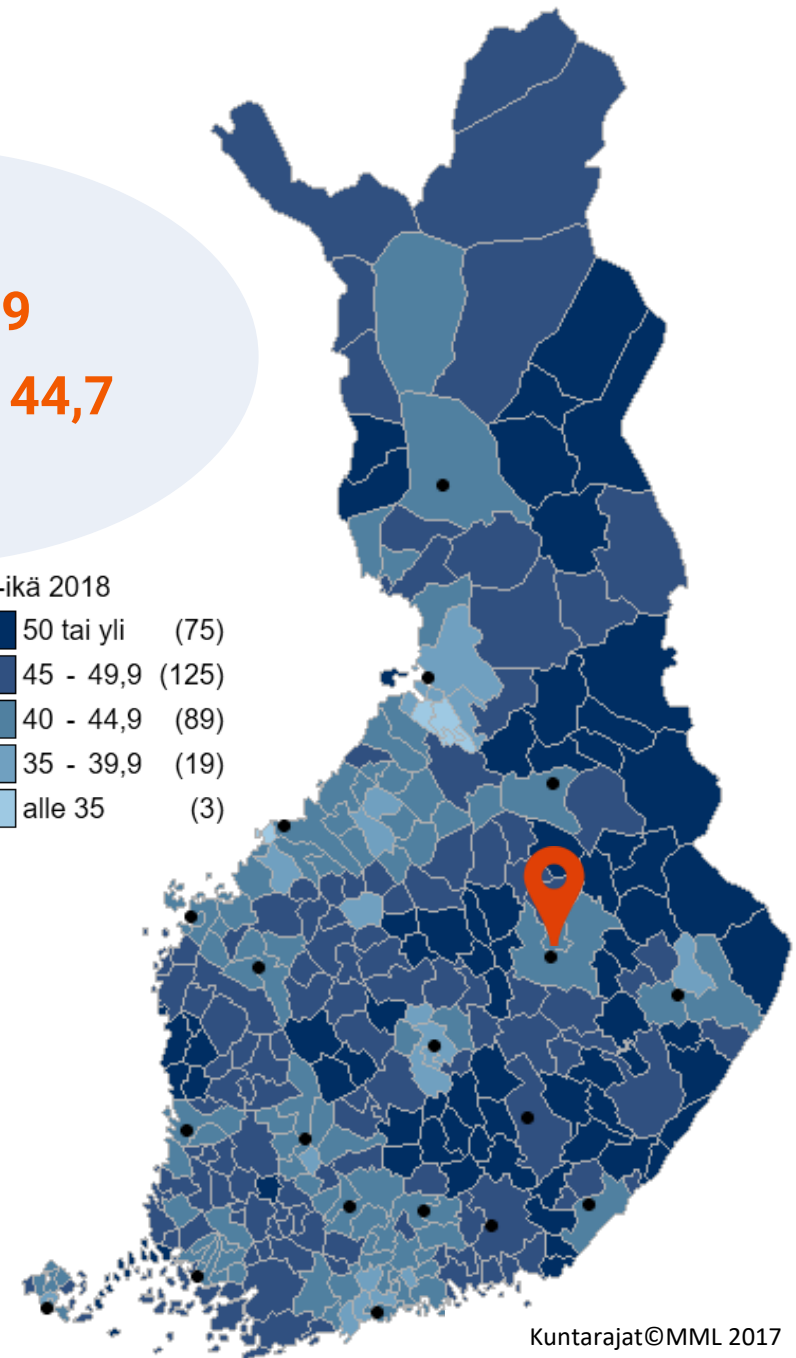
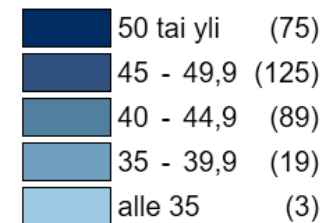
Pohjois-Savo

Siilinjärvi	41,3	Rautalampi	50,0
Kuopio	42,3	Sonkajärvi	50,2
Iisalmi	45,2	Pielavesi	50,6
Vieremä	45,9	Kaavi	50,9
Lapinlahti	46,3	Keitele	51,3
Kiuruvesi	47,8	Tuusniemi	52,5
Suonenjoki	48,4	Tervo	53,3
Varkaus	48,4	Rautavaara	53,9
Leppävirta	48,7	Vesanto	54,1

Lähde: Tilastokeskus

Suomi 42,9
Pohjois-Savo 44,7

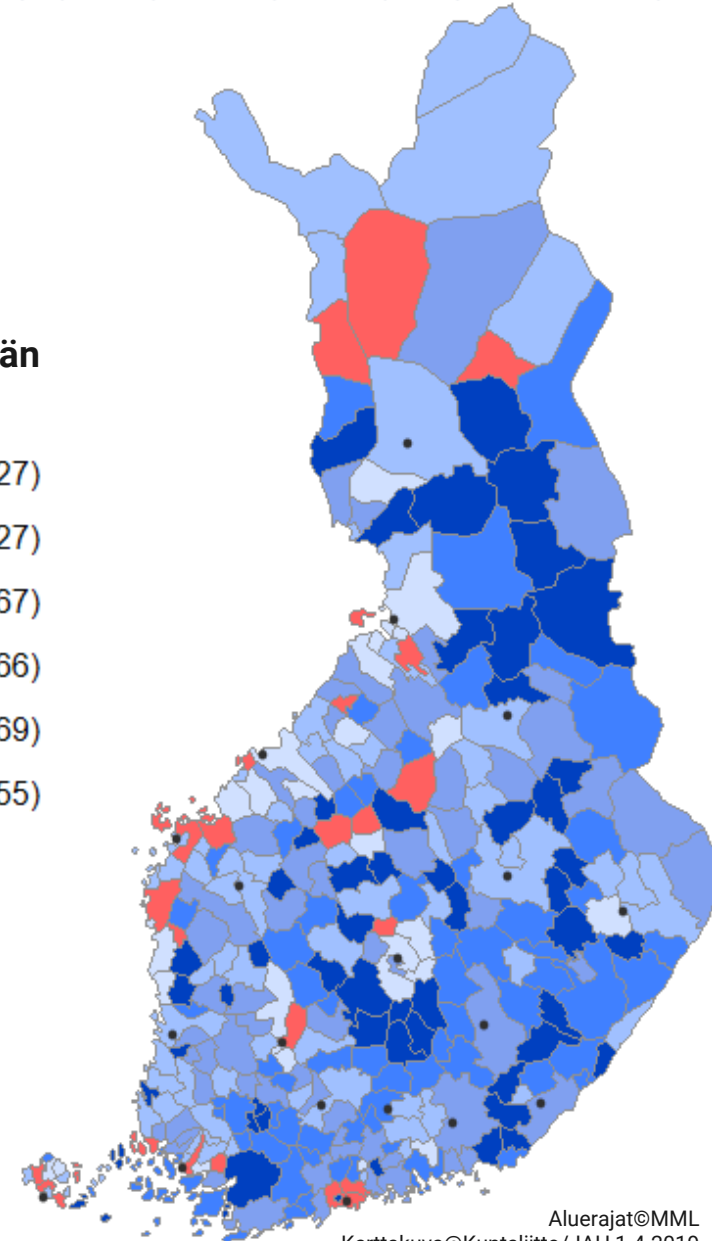
Keski-ikä 2018

0-2 –vuotiaiden osuudet suhteessa lukioikäisiin kunnittain

0-2-vuotiaiden määrä suhteessa 16-18-vuotiaiden määrään kunnittain, %:na

	0-2-vuotiaita enemmän kuin 16-18-vuotiaita	(27)
	0-2-vuotiaita 0-9,9 % vähemmän kuin 16-18-vuotiaita	(27)
	0-2-vuotiaita 10-19,9 % vähemmän kuin 16-18-vuotiaita	(67)
	0-2-vuotiaita 20-29,9 % vähemmän kuin 16-18-vuotiaita	(66)
	0-2-vuotiaita 30-39,9 % vähemmän kuin 16-18-vuotiaita	(69)
	0-2-vuotiaita vähintään 40 % vähemmän	(55)

Aluerajat©MML
Karttakuva@Kuntaliitto/JAH 1.4.2019

Elinvoima ja hyvinvointi

*”Yksinkertaistettuna kunta on **elinvoimainen**, kun se pystyy tuottamaan asukkailleen paikkakunnalla elämiseen tarvittavat palvelut. Elinvoimaisuus on siis käsitteellinen tavoite, tila, johon kunta voi pyrkiä panostamalla monenlaisiin asioihin, esimerkiksi talouteen, elinkeinoelämään, koulutukseen, terveydenhuoltoon tai harrastusmahdollisuuksiin.” (Kotus)*

*”**Hyvinvointi** on ihmisen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, emotionaalista ja hengellistä hyvää oloa, joka on ihmisen itsensä, hänelle läheisten ihmisten sekä yhteiskuntapolitiikan, palvelujärjestelmän toiminnan ja lähiympäristön tulosta. Hyvinvoinnin kokemus koostuu jokaisen itselleen tärkeiksi kokemista asioista. Hyvinvointi merkitsee erilaisia asioita ihmisille elämänkaaren eri vaiheissa.” (Perttilä ym. 2010)*

Tietotuotteet

” Parhaiten elinvoima kehitty monissa kehyskunnissa.

” Ne eivät tulisi toimeen ilman lähellä olevan kaupungin työpaikkoja. Isot kaupungit tulevatkin elinvoimassa seuraavina.

Kunnan elinvoimaindikaattori

elinvoimaindikaattori mittaa kunnan elinvoiman muutosta uusimman tilastotiedon pohjalta päivittyen

- Indikaattori kuvaa kunnan aseman muutosta suhteessa vertailuryhmään tai koko maahan.
- Se mahdollistaa kuntien ja alueiden kehityksen vertailemisen omiin viiteryhmiin.
- Indikaattorin ulottuvuuksien avulla näkee eri tekijöiden parantavan tai heikentävän myötävaikutuksen elinvoimaan.
- Elinvoimaindikaattorin seuraaminen muodostaa lähtökohdan elinvoiman johtamiselle.
- **Lue lisää:**

<https://www.kuntaliitto.fi/kuntaliitto/tilastot-julkaisut/elinvoimaindikaattori>

Hanne Lindqvist
Erityisasiantuntija
+358 9 7712058
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Kauko Aronen
Kaupunkitutkimuspäällikkö
+358 505570578
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

PALVELUN SISÄLTÖ

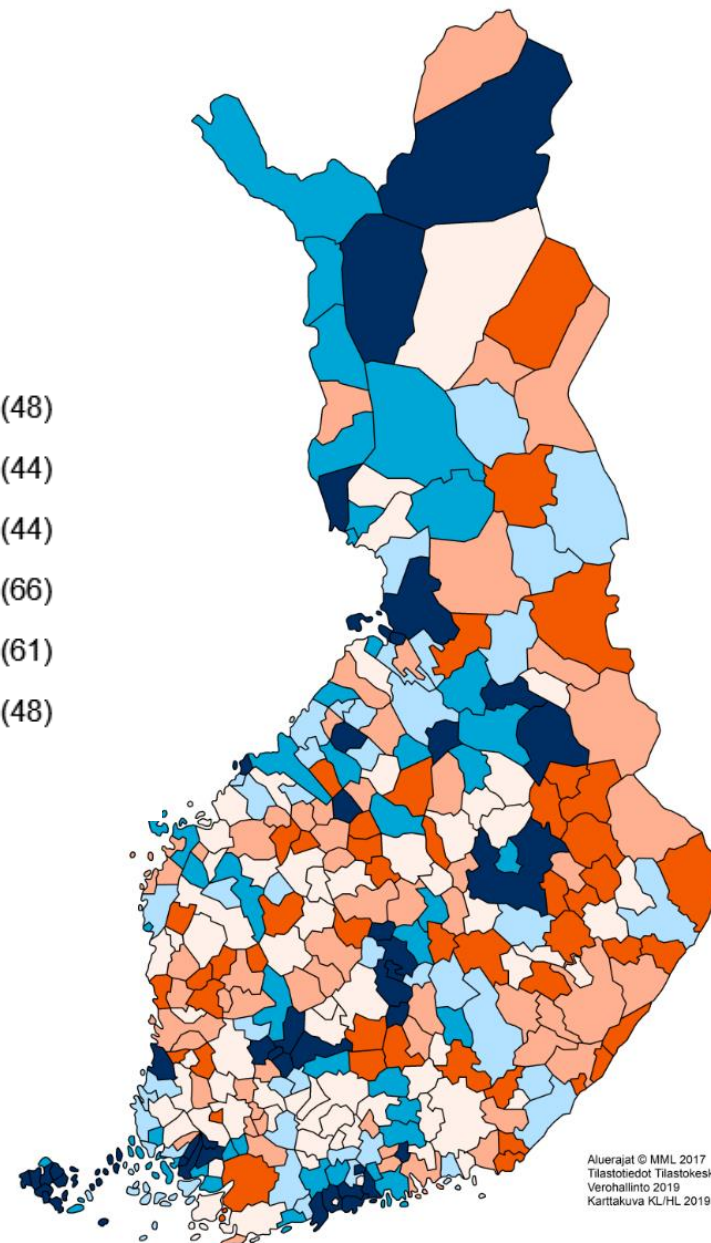
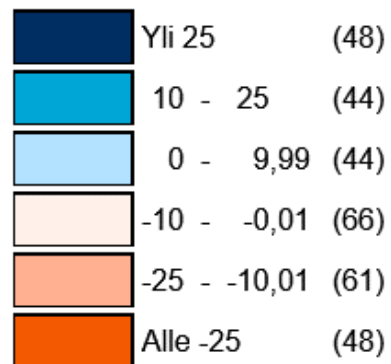
1. Indikaattori on yhdistetty muuttuja kunnan elinvoiman kannalta keskeisistä ulottuvuuksista:
2. Väestömuutos, työpaikkamuutos, verotulojen muutos, taloudellisen huoltosuhteen muutos ja koulutustason muutos
3. Karttatulostus
4. Lisäksi yksittäistä muuttujista on mahdollista tulostaa aikasarjakuvaajia.

Elinvoiman muutos kunnittain 2016-2017*

(* uusimmat saatavilla olevat tilastotiedot, päivitty)

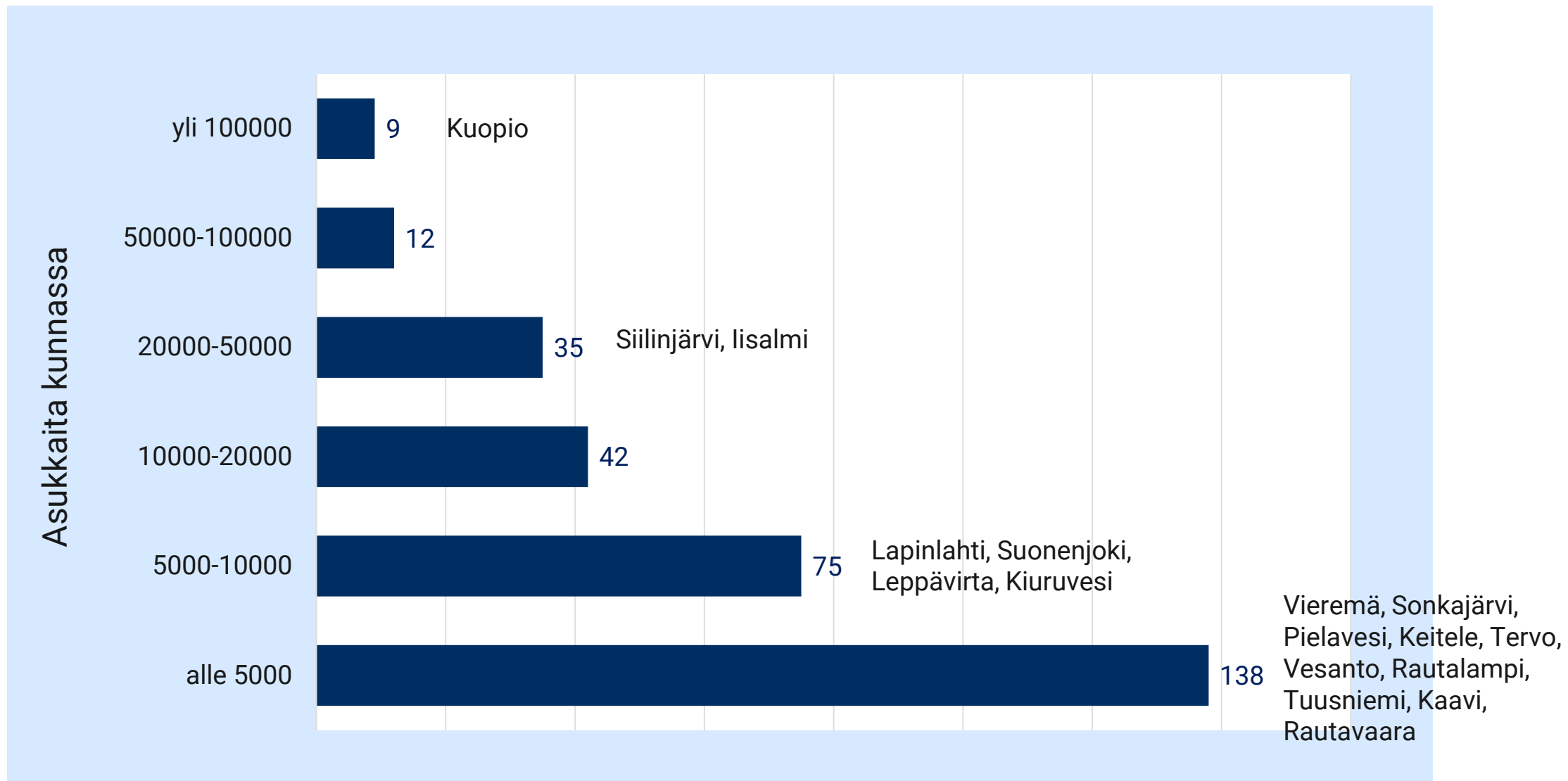
Väestö
Työpaikat
Taloudellinen huoltosuhde
Koulutus
Verotulot

Elinvoimaindikaattori

Erilaiset kunnat

Suomessa on 311 erilaista kuntaa

Suomen suurimman kunnan, Inarin sisään mahtuisi 2 889 Kauniaista

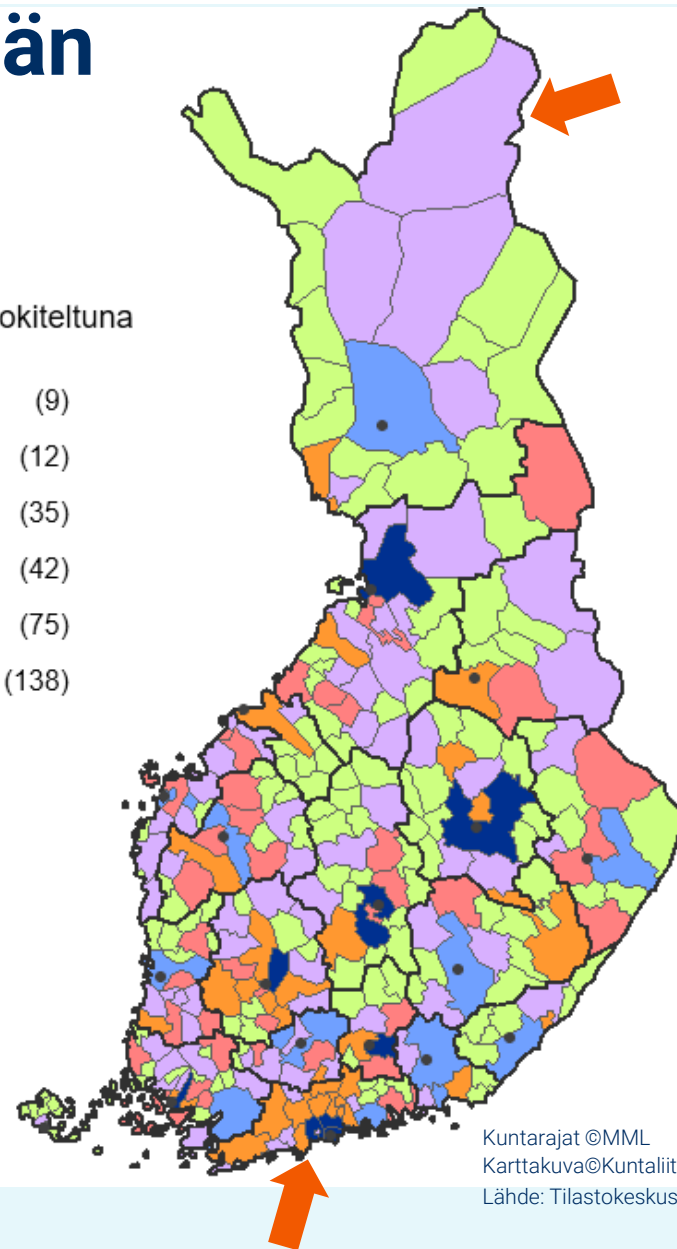
Suomen suurin kunta on Inari ja pienin kunta Kauniainen.

Inari
17 334 km²

Kauniainen
6 km²

Kunnat koon mukaan luokiteltuna
(väkiluku 2018)

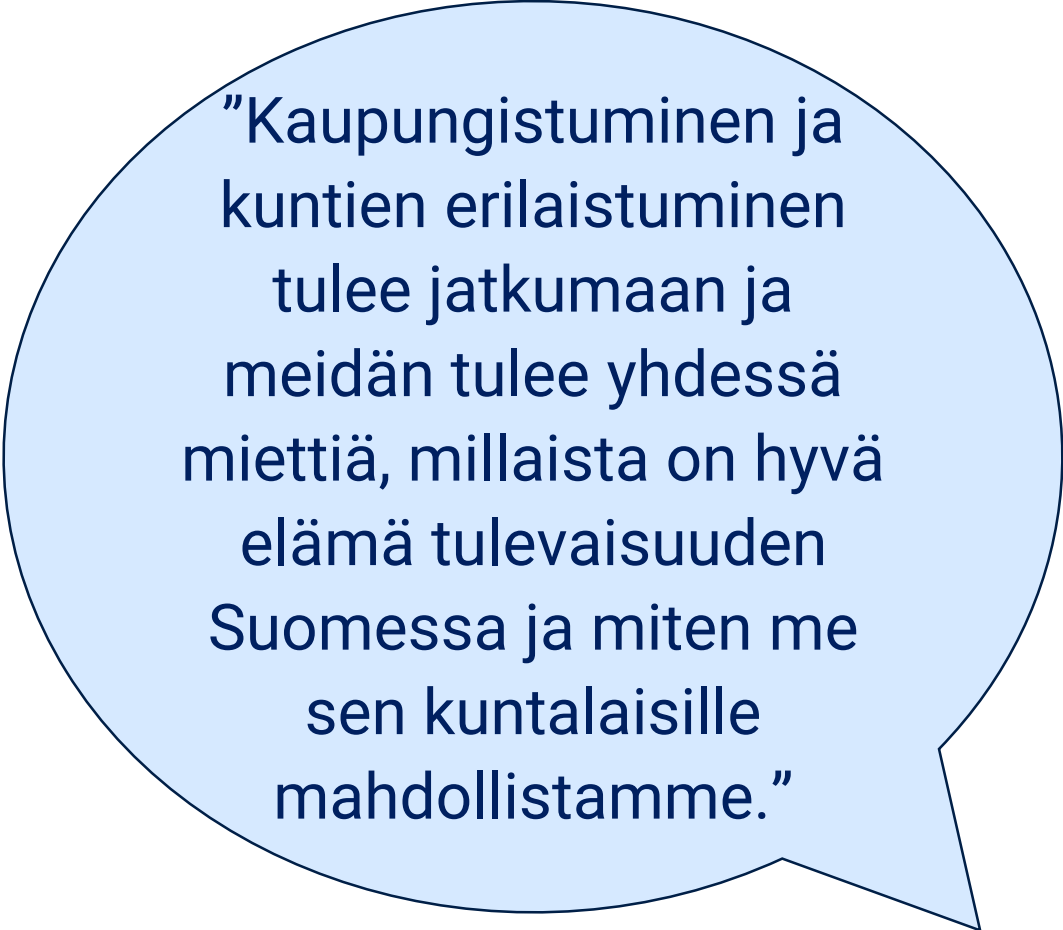
	100 000 -	(9)
	50 000 - 99 999	(12)
	20 000 - 49 999	(35)
	10 000 - 19 999	(42)
	5 000 - 9 999	(75)
	alle 5 000	(138)

Esimerkkejä kuntien erilaisuudesta

	Koko maa			Pohjois-Savo	
	Pienin	Suurin		Pienin	Suurin
Väkiluku	707	648 042		1 567	118 664
Pinta-ala, km2	6	17 333		494	4 326
Asukastiheys, asukkaita/maa- km2	0,2	3 025		1,4	54,1
Väestöllinen huoltosuhde	45,6	106,1		55,4	100,6
Vieraskielisten osuus, %	0,3	18,9		0,9	3,9
Korkea-asteen suorittaneiden osuus, %	11,1	57,6		12,2	32,6
Tuloveroprosentti	16.50	22.50		20.00	22.00
Verotulot, €/asukas	1 928	6 358		2 111	3 442
Äänestys-% eduskuntavaaleissa	?	86,1		58,3	70

Erilaisille kunnille erilaisia tehtäviä?

”Kaupungistuminen ja kuntien erilaistuminen tulee jatkumaan ja meidän tulee yhdessä miettiä, millaista on hyvä elämä tulevaisuuden Suomessa ja miten me sen kuntalaisille mahdollistamme.”

Erilaistuvat kunnat hakeutuvat yhteistyöhön vertaistensa kanssa

Kuntatyypiverkostoja:

- C21 (+2)
- Kehyskunnat
- Seutukaupungit
- Maaseutukunnat

Kehyskuntaverkosto – 28 kuntaa 7 suurelta kaupunkiseudulta

Yhteistä edunvalvontaa, kehyskuntien roolin ja merkityksen esiin tuomista
Yhteistyössä keskuskaupungin ja koko kaupunkiseudun kanssa

Oulun kehyskunnat: Ii, Kempele, Liminka, Muhos, Tyrnävä

Kuopion kehyskunnat: Leppävirta, Siilinjärvi

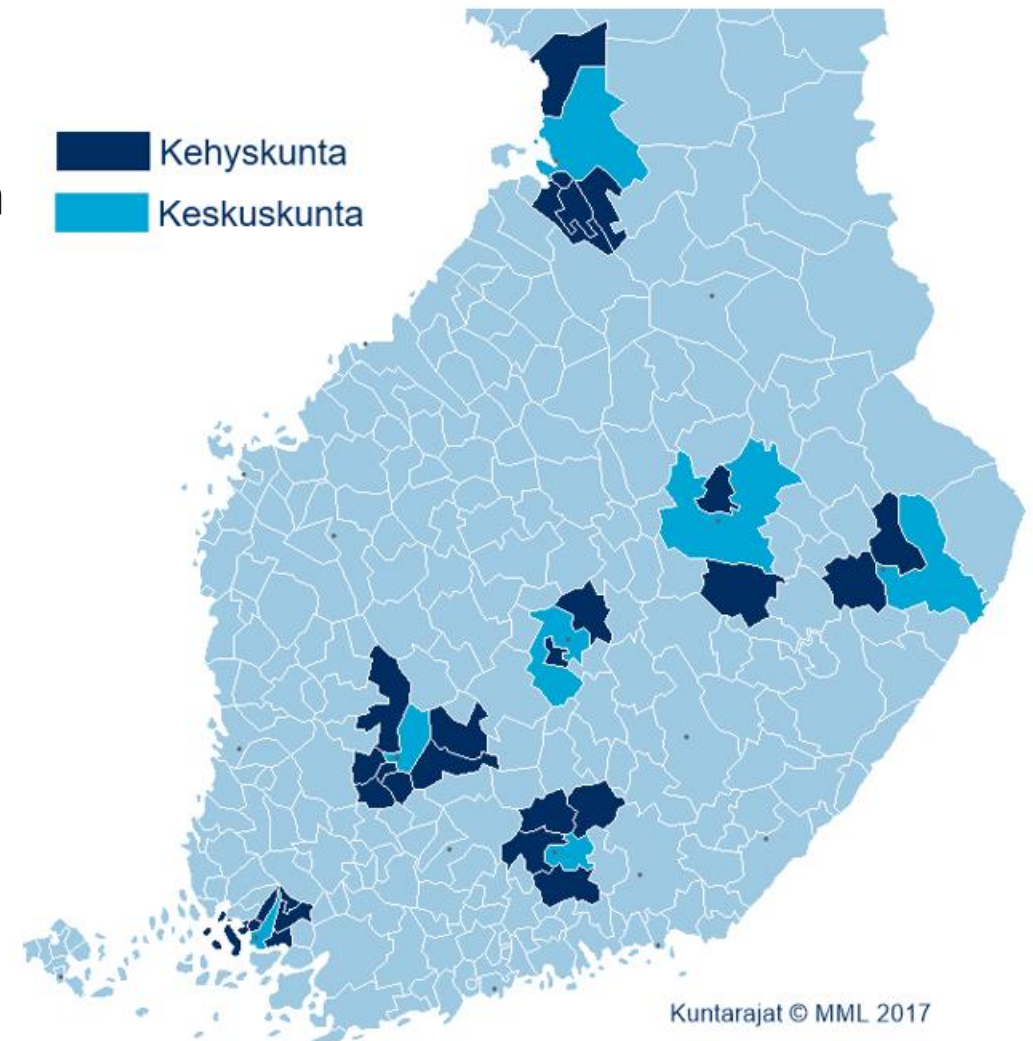
Jyväskylän kehyskunnat: Laukaa, Muurame

Tampereen kehyskunnat: Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Vesilahti, Ylöjärvi

Turun kehyskunnat: Aura, Kaarina, Lieto, Naantali, Raisio, Rusko

Lahden kehyskunnat: Asikkala, Heinola, Hollola, Orimattila

Joensuun kehyskunnat: Liperi ja Kontiolahti

Yhteistyö eri toimijoiden kesken

Kuntalaiset

Työvoima ja
työllisyys

Paikallis-
identiteetti

Tapahtumat

Palvelut ja
markkinat

Talous

Yhteisöllisyys

Kaavoitus ja
infra

Viestintä ja
markkinointi

Mahdollista-
minen

Yritykset

Yhteisöt ja
yhdistykset

Kuntaorganisaatio

Millainen on hyvä kotikunta?

- Teemme tiivistä yhteistyötä Pirkanmaan ja Tampereen kaupunkiseudun kanssa
- Toimimme kestävän kehityksen mukaisesti

Talous

llinen ja tasapainoinen talous

toiminnan perustaksi talous- ja
rioita kunnan strategian
eksi

louden tasapainossa ja
it kohtuullisina, lähellä seudun

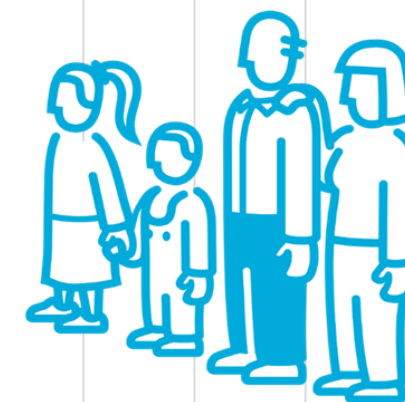
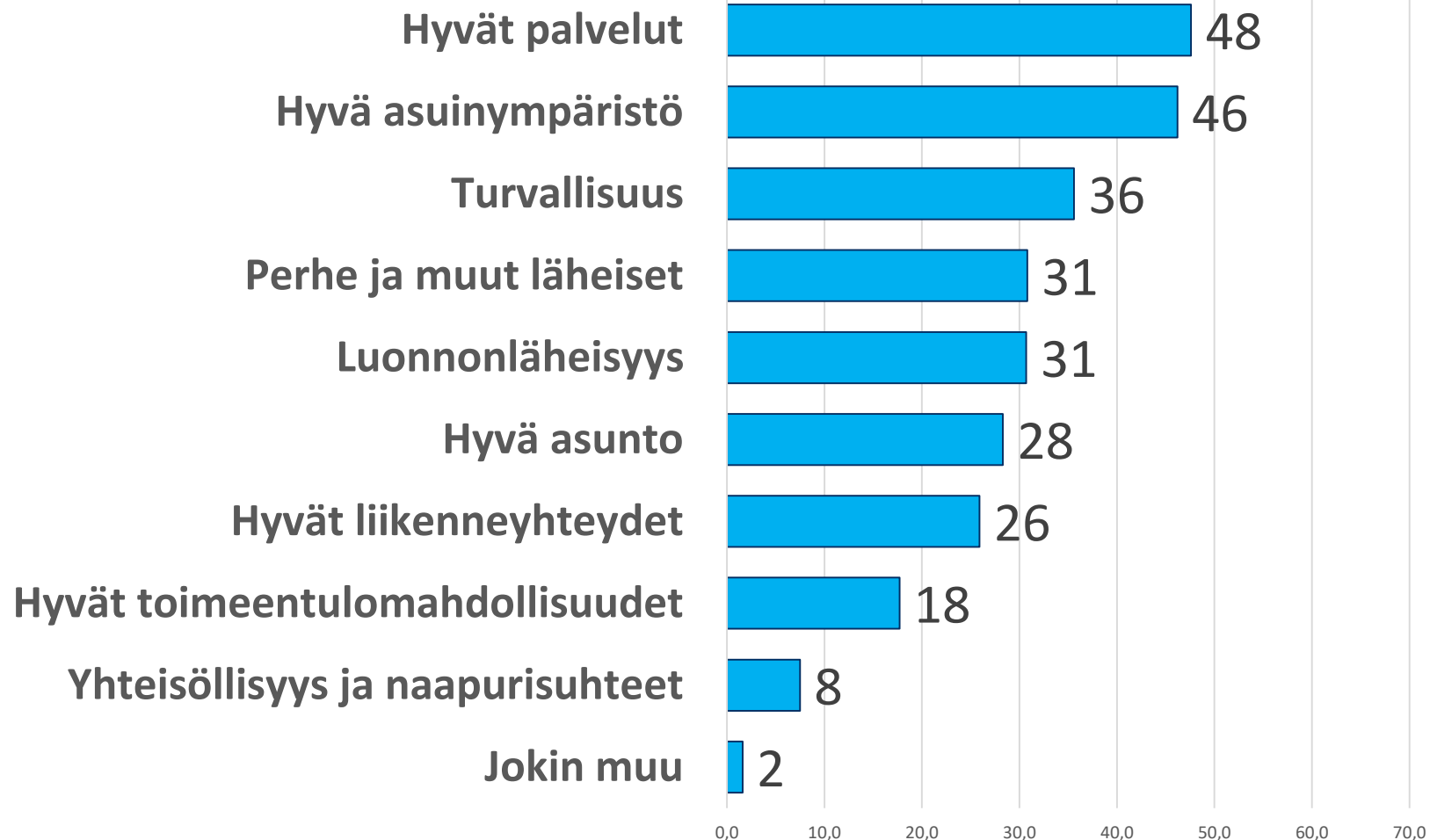
rausvelka- ja investointi-
in

e investoinnit oikea-aikaise-

Pirkkalan
valtuustoryhmien

Kuntalaisten näkemykset tärkeimmistä asioista hyvässä kotikunnassa

% vastanneista valinnut kolmen tärkeimmän joukkoon (N-2017= 11 582)

Lähde: Arttu2-loppuraportti - Kuntaliitokset leveämpiä hartioita etsimässä.

27.9.2019

ARTTU2 / Kuntalaistutkimus 2017 / M. Pekola-Sjöblom / kesäkuu 2018

Brändi/ houkuttelevuus

OWI!
i Horten Collection

Tunteeko kukaan Tammela?

"Jos kuntaa ei tunneta, ei se myöskään ole listalla, kun valitaan asumisen, yrittäjyyden tai matkailun kohdetta, tiivistää Tammelan kunnanjohtaja Kalle Larsson imagon merkitystä."

- *"Kylmä totuus paljastui, kun kysyttiin ulkopaikkakuntalaisten tietämystä Tammelasta. Vastaajista kaksi kolmesta (64 %) ilmoitti, ettei heillä ei ollut mitään mielikuvia. Haastateltujen joukossa luku oli 87%. Tammela sekoitettiin myös esimerkiksi Tammelantoriin.*
- *Tietämättömyys korostui nuorten 18–29-vuotiaiden keskuudessa. Nuoret eivät myöskään kokeneet kuntaa kiinnostavana asuinpaikkana tai yrittämisen paikkakuntana. "Vaikea kiinnostua, jos ei tunne paikkakuntaa", kertoi yksi haastatelluista.*

Kehyskunnat ovat maan vetovoimaisimpia

Keltaisella merkityt kunnat ovat sijoittuneet kärkisijoille Timo Aron vetovoimatutkimuksessa ja viimeisimmässä asukastytyväisyyttä mittaavassa EPSI Ratingin tutkimuksessa.

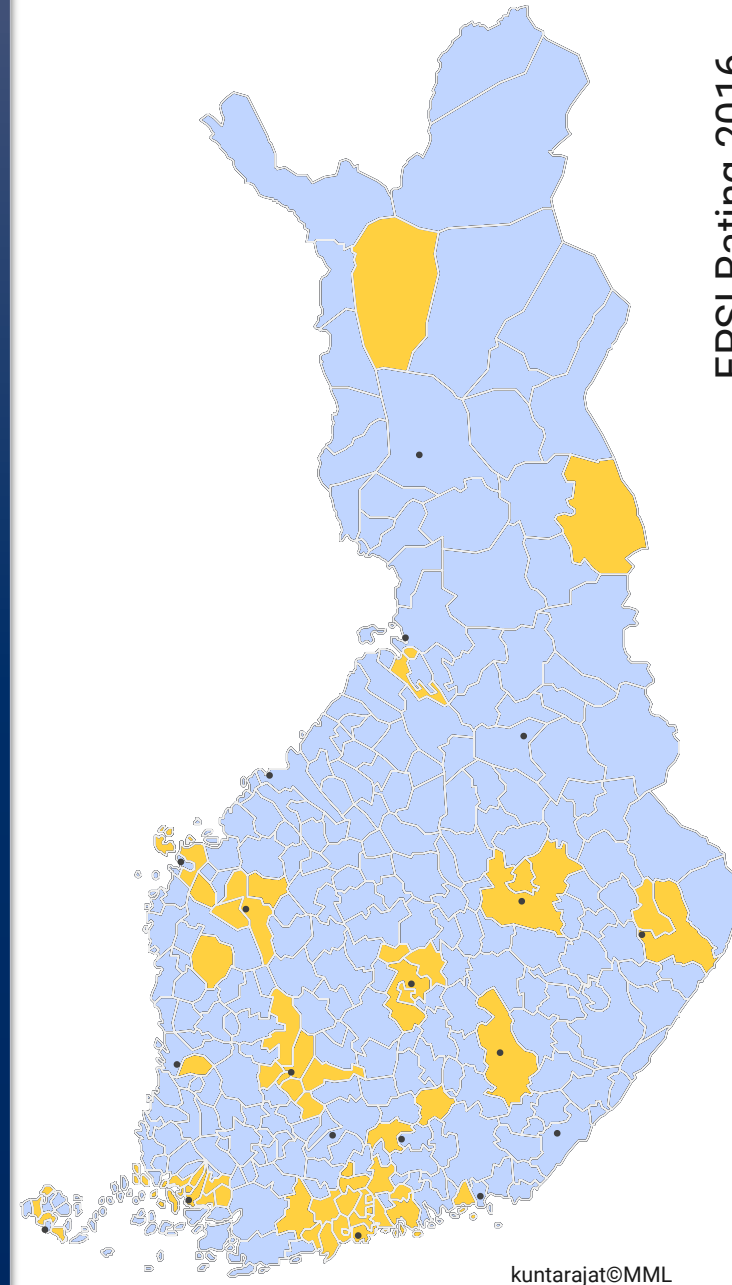
Harmaat pisteet kartalla ovat maakuntakeskuksia.

Jaana Halonen/Kuntaliitto 27.2.2018

27.9.2019

Vetovoimatutkimus / Timo Aro

Sijoitus	Kunta
1	Jomala
2	Kauniainen
3	Lemland
4	Pirkkala
5	Lempäälä
6	Kittilä
7	Sipoo
8	Lieto
9	Tuusula
10	Nokia
11	Ylöjärvi
12	Nurmijärvi
13	Kontiolahti
14	Kaarina
15	Rusko
16	Siuntio
17	Uurainen
18	Kirkkonummi
19	Mäntsälä
20	Espoo
21	Mustasaari
22	Askola
23	Kustavi
24	Seinäjoki
25	Muurame
26	Vihti
27	Geta
28	Liminka
29	Valkeakoski
30	Kempele
31	Järvenpää
32	Ilmajoki
33	Kangasala
34	Vantaa
35	Paimio
36	Masku
37	Laukaa
38	Hammarland

Sijoitus	Kunta
1	Pirkkala
2	Kauniainen
3	Naantali
4	Siilinjärvi
5	Kaarina
6	Lapua
7	Lieto
8	Raisio
9	Seinäjoki
10	Hollola
11	Laihia
12	Heinola
13	Kuusamo
14	Lempäälä
15	Kontiolahti
16	Tampere
17	Valkeakoski
18	Sipoo
19	Ulvila
20	Hyvinkää
21	Espoo
22	Paimio
23	Joensuu
24	Kuopio
25	Kerava
26	Helsinki
27	Turku
28	Nokia
29	Järvenpää
30	Riihimäki
31	Laukaa
32	Kauhajoki
33	Ylöjärvi
34	Tuusula
35	Lohja
36	Porvoo
37	Mikkeli
38	Mustasaari

Kutistuvat kunnat ja kuntastrategiat

Väestö keskittyy kohti ydinkaupunkiseutuja koko maassa

Pohjois-Savon sisäinen väestönkehitys

Kuopion kaupungin väkiluku kasvaa vuosien 2018-2040 aikana **2 710 asukkaalla (+2,3%)**.

Kuopion sisemmän työssäkäyntialueen väkiluku vähenee **-2 046 asukkaalla (-7,1%)**.

Kuopion ulomman työssäkäyntivöhykkeen väkiluku vähenee vuosien 2018-2040 aikana **-4 218 asukkaalla (-15,0%)**.

Muun Pohjois-Savon väkiluku laskee **-13 253 asukkaalla (-18,9%)**.

Kuopion sisempi työssäkäyntialue:

- Siilinjärvi
- Tervo
- Tuusniemi
- Kaavi

Kuopion ulompi työssäkäyntialue:

- Leppävirta
- Suonenjoki
- Lapinlahti
- Rautavaara

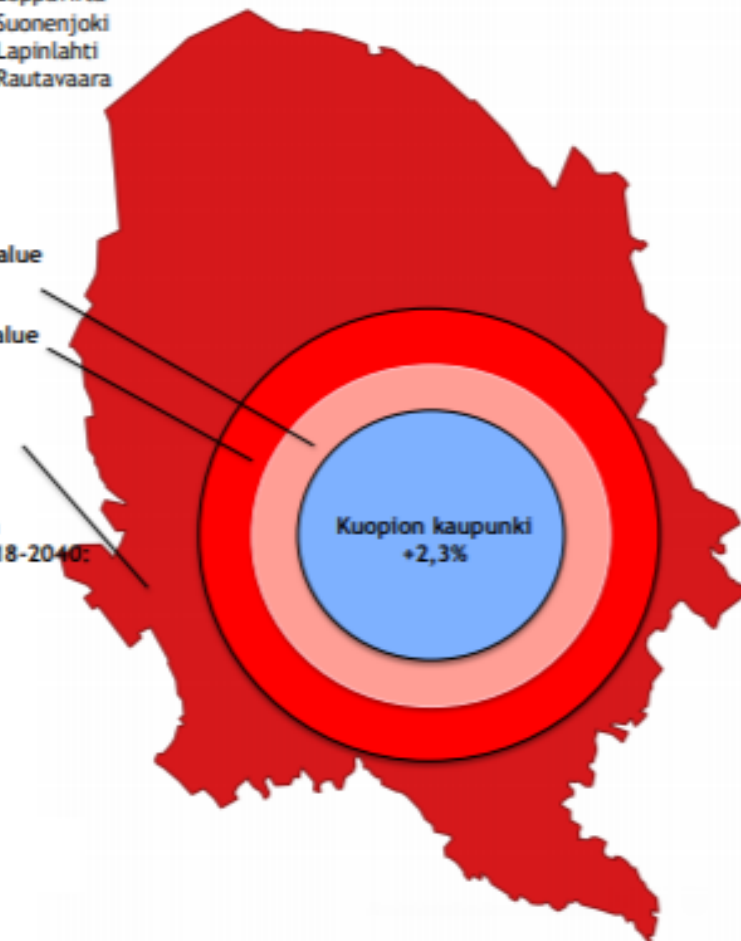
Kuopion sisempi työssäkäyntialue
-7,1%

Kuopion ulompi työssäkäyntialue
-15,0%

Muu Pohjois-Savo
-18,9%

Pohjois-Savon sisäinen väestönkehitys (%) 2018-2040:

- = Yli 20%
- = 10-20%
- = 5 -10%
- = 0 -5%
- = 0 - -5%
- = -5 - -10%
- = -10 - -20%
- = -Alle -20%

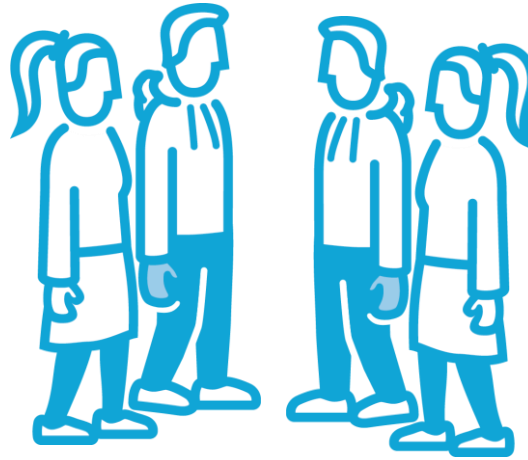

Onko kasvu välttämätöntä?

Hyvä elämä on
asennekysymys.

Hyvä elämä on hyviä
suhteita toisiin ihmisiin.
Puolisoon, perheeseen,
ystävään tai yhteisöön.

Hyvä elämä on
nykyhetkessä
elämistä.

Raha ja omaisuus on
yliarvostettu sivuseikka.
Hyvään elämään riittää,
että tulee toimeen.

Hyvä elämä ei
ole helppoa.

Millaisia painotuksia alueen kuntien strategioissa? Miten Pohjois-Savon kunnat erottautuvat?

Meidän on onnistuttava

Maakunnan vahvuudet – mikä on parasta Pohjois-Savossa?

Jaana Halonen

+358 50 452 7035

Jaana.halonen@kuntaliitto.fi

@halonenjaana

Onnistuva Suomi tehdään lähellä

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

